

PRAKSISOVERSIGT · CIVILPROCES

Praksisoversigt over dommerinhabilitet

Retsplejelovens §§ 60-62, EMRK art. 6 og den objektive målestok

Version 2 Opdateret 24. jun. 2026 15 afgørelser · 1996-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Dommerinhabilitet reguleres af retsplejelovens §§ 60-62 og skal fortolkes i lyset af EMRK artikel 6, stk. 1, om ret til rettergang for en upartisk domstol. Højesteret har i en række nyere afgørelser fastlagt, at vurderingen efter generalklausulen i § 61 beror på en objektiv målestok: det afgørende er, om omstændighederne er egnede til at rejse tvivl hos parter eller omverden om dommerens upartiskhed – ikke om dommeren reelt er partisk. Bestemmelsen har et dobbelt formål: at undgå reel risiko for partiskhed og at sikre tilliden til retssystemet. Praksis viser, at tidligere deltagelse i varetægtsfængsling ikke i sig selv medfører inhabilitet, men at inhabilitet foreligger ved direkte indholdsmæssig forbindelse til den efterfølgende sags tvistepunkt. Familiære relationer, ansættelsesforhold hos modparten og forudgående udtalelser om sagens udfald kan alle begrunde inhabilitet, mens formelt kollegaskab, tilknytning som forsvarer eller lægdommers foreningsmedlemskab som udgangspunkt ikke er tilstrækkeligt.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Inhabilitetsvurderingen efter retsplejelovens § 61 foretages efter en objektiv målestok – dommerens personlige kendskab til de inhabilitetsgrundende omstændigheder er ikke afgørende (Højesteret 2025, 4-1).
- 02** Retsplejelovens § 61 har et dobbelt formål: at undgå reel risiko for partiskhed og at undgå, at der hos parter eller omverden opstår mistillid til dommerens upartiskhed.
- 03** Bestemmelsen i § 61 skal fortolkes i lyset af EMRK artikel 6, stk. 1, om rettergang for en upartisk domstol (Højesteret, fast praksis siden UfR 2021.3983).
- 04** En dommers tidligere afgørelse om varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 1, medfører ikke i sig selv inhabilitet i en efterfølgende straffe- eller erstatningssag (UfR 2000.186H).
- 05** Inhabilitet foreligger, hvis dommeren reelt har taget stilling til tvistens genstand på et tidligere tidspunkt, eller der er direkte indholdsmæssig forbindelse mellem de spørgsmål, der tidligere er afgjort, og dem der nu skal afgøres (Højesteret 2024).
- 06** Familiære relationer mellem dommer og part i en parallel verserende sag kan begrunde inhabilitet, selv om dommeren ikke konkret kender til den parallelle sag (Højesteret 2025).

- 07** Sagkyndige i Retslægerådet er omfattet af princippet i retsplejelovens § 61, og ansættelse hos en procespart kan medføre inhabilitet, selv om den sagkyndige ikke deltog i myndighedens forudgående behandling af sagen (Højesteret 2025).
- 08** En dommers forudgående udtalelser med bestemthed om sagens sandsynlige udfald medfører inhabilitet efter § 61 (Østre Landsret 2008).
- 09** En advokats tilknytning til dommerkontoret som offentlig forsvarer eller medhjælper medfører ikke i sig selv inhabilitet, når sagen ikke angår disse funktioner (Vestre Landsret 2010).
- 10** Lægdommere i boligretssager antages at have tilknytning til interesseorganisationer – foreningsformandskab medfører ikke i sig selv inhabilitet (Vestre Landsret 2018).
- 11** Habilitetsindsigelse skal fremsættes straks efter, at parten er blevet bekendt med de relevante omstændigheder – afventes kendelsens eller dommens udfald, fortabes retten til at gøre indsigelsen gældende (Byretten 2023, Højesteret i UfR 2010.802H).
- 12** Kære af en byrets kendelse om habilitet, truffet under forberedelsen eller hovedforhandlingen, kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet efter retsplejelovens § 389 a (Højesteret i UfR 2016.545H, Vestre Landsret 2023).
- 13** En dommer, der har vurderet et vidnes troværdighed i en straffesag, er ikke dermed inhabil til at virke i en anden straffesag, hvor vidnet afgiver forklaring (Højesteret 2014).

§ 1 Lovgrundlaget: Retsplejelovens §§ 60-62 og EMRK artikel 6

Dommerinhabilitet reguleres af tre bestemmelser i retsplejeloven:

- **Retsplejelovens § 60** opregner de **specifikke, absolutte inhabilitetsgrunde** – slægtskab med parter, tidligere deltagelse som vidne, skønsmand eller i underordnet instans, samt særregler om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2 og om indgreb i meddelelseshemmeligheden.
- **Retsplejelovens § 61** er **generalklausulen**: "Ingen må handle som dommer i en sag, når der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed." Bestemmelsen er en residual opsamlingsregel, der supplerer § 60 og dækker alle øvrige situationer, der kan give anledning til berettiget tvivl.
- **Retsplejelovens § 62** fastlægger **proceduren**: Dommeren skal selv påse habilitetsspørgsmål, og parterne kan rejse spørgsmål herom. Afgørelsen træffes ved kendelse, og den dommer, hvis habilitet er under vurdering, er ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

Generalklausulen i § 61 blev nyaffattet ved lov af 13. juni 1990 om ændring af retsplejeloven (dommeres habilitet, SSP-samarbejdet og advokatselskaber m.v.). Baggrunden var Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i **Hauschildt mod Danmark** (1989), der fastslog, at en dommer, der gentagne gange havde truffet beslutning om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, ikke fremtrådte som upartisk under den efterfølgende domsforhandling. Som forarbejderne udtrykte det:

Lovforslaget har til formål at bringe retsplejelovens regler om dommeres inhabilitet i overensstemmelse med den fortolkning af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1, om rettergang ved en upartisk domstol, som kom til udtryk ved Den europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 24. maj 1989 i Hauschildt-sagen.

Højesteret har siden 2021 i fast praksis fastslået, at § 61 skal fortolkes i lyset af EMRK artikel 6, stk. 1 (jf. **UfR 2021.3983**), og at vurderingen skal foretages efter en **objektiv målestok** – det afgørende er ikke, om dommeren reelt er partisk, men om de foreliggende omstændigheder objektivt er egnede til at vække rimelig tvivl om upartiskheden.

LOV

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6, stk. 1

Retsplejeloven § 60

Retsplejeloven § 61

Retsplejeloven § 62

Retsplejeloven § 762, stk. 2

§ 2 Det dobbelte formål og den objektive målestok

Højesteret har i en klar linje fra 2024-2025 præciseret generalklausulens rækkevidde. Bestemmelsen i **retsplejelovens § 61** tjener et **dobbelt formål**:

1. At undgå reel risiko for, at afgørelsen i den konkrete sag påvirkes af uvedkommende hensyn.
2. At undgå, at der hos parter eller omverden opstår mistillid til dommerens upartiskhed.

Den **objektive målestok** indebærer, at det ikke er dommerens subjektive holdning eller personlige viden, der er afgørende. Vurderingen foretages ud fra de objektive omstændigheder, som en udenforstående observatør ville lægge til grund.

Dette princip blev skærpet markant i **AM2025.06.24H**, hvor Højesteret med stemmerne 4-1 ophævede en straffedom, fordi byretsdommeren var inhabil – selv om dommeren ikke havde kendskab til den omstændighed, der begrundede inhabiliteten. Flertallet udtalte:

Bestemmelsen har til formål at undgå, at der hos parter eller i omverdenen opstår mistillid til dommeres upartiskhed. (...) Dommerens personlige kendskab til den civile sag ansås ikke for afgørende, da vurderingen baseres på en objektiv målestok.

Mindretallet (én dommer) ville have lagt vægt på den manglende subjektive viden, men blev stemt ned. Afgørelsen fastlægger dermed, at inhabilitetsreglerne har karakter af en **tillidsgaranti** – det er systemets troværdighed, ikke den enkelte dommers personlige integritet, der skal beskyttes.

Samme dobbelte formål er gentaget i **SS-104/2023-HJR** (2024), hvor Højesteret understregede, at tvivlen skal være "rimeligt begrundet i objektive omstændigheder", og at § 61 skal fortolkes i lyset af EMRK artikel 6, stk. 1, jf. allerede **UfR 2021.3983**.

LOV

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6, stk. 1

Retsplejeloven § 61

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser

24.06.2025

Højesteret · Højesteret Hjemviser Sag om Blufærdighedskrænkelser Grundet Dommers Inhabilitet

24.06.2025

Højesteret · Dommer inhabilitet ved behandling af erstatningskrav efter tidligere deltagelse i varetægtsfængsling

04.06.2024

Tidligere deltagelse i varetægtsfængsling og efterfølgende erstatningssag

Et af de mest omdiskuterede spørgsmål i dansk procesret er, om en dommer, der har truffet afgørelse om varetægtsfængsling, er inhabil i den efterfølgende straffesag eller erstatningssag. Udgangspunktet er klart:

- **Varetægtsfængsling efter § 762, stk. 1 medfører ikke i sig selv inhabilitet** i den efterfølgende sag (fast praksis, UfR 2000.186H).
- **Varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2** (retshåndhævelsesarrest, der kræver "særlig bestyrket mistanke") medfører derimod absolut inhabilitet efter § 60, stk. 2, fordi dommeren har nærmet sig en skyldvurdering.

Men selv inden for rammerne af § 762, stk. 1, kan der **konkret** opstå inhabilitet. Dette blev autoritativt afgjort i den centrale dom [AM2024.06.04H](#), hvor Højesteret stadfæstede landsrettens ophævelse af en byretsdom. Sagen omhandlede fire erstatningssøgende, der var frifundet i en straffesag om skydevåben, og som herefter krævede erstatning for varetægtsfængsling. Samme dommer, der havde truffet fængslingskendelserne, behandlede erstatningssagen. Højesteret formulerede det afgørende kriterium:

Det afgørende er, om dommeren reelt har taget stilling til twistens genstand på et tidligere tidspunkt, herunder om spørgsmålene i sagerne er de samme, eller om der i øvrigt er en direkte indholdsmæssig forbindelse mellem spørgsmålene.

Højesteret konstaterede, at anklagemyndighedens begrundelse for at nægte erstatning – de erstatningssøgendes tilstedeværelse på gerningsstedet – var "i det væsentlige de samme omstændigheder" som dommerens begrundelse for varetægtsfængslingen. Inhabiliteten forelå dermed.

Den underliggende landsretsdom [SS-1845/2021-OLR](#) var truffet med stemmerne 5-1, og flertallet fremhævede, at det for de erstatningssøgende "fremstår som om, at dommeren i erstatningssagen efter frifindelserne reelt og meget direkte har taget stilling til berettigelsen af de centrale dele af hendes egne tidligere vurderinger."

LOV

[Retsplejelovent § 60, stk. 2](#)[Retsplejelovent § 61](#)[Retsplejelovent § 762, stk. 1, 2](#)[Retsplejelovent § 1018a](#)

PRAKSIS

Højesteret · Dommerinhabilitet i erstatningssag efter varetægtsfængsling i skyderisag	04.06.2024
Højesteret · Dommer inhabilitet ved behandling af erstatningskrav efter tidligere deltagelse i varetægtsfængsling	04.06.2024
Landsretten · Dom ophævet og hjemvist grundet tvivl om dommers upartiskhed i erstatningssag efter varetægtsfængsling	19.09.2023

Familiære relationer og parallel verserende sag

Højesterets dom af 24. juni 2025 – [AM2025.06.24H](#) – markerer en yderligere udvikling af praksis om familiære relationer som inhabilitetsgrund.

Sagens omstændigheder: Tiltalte blev i byretten dømt for blufærdighedskrænkelser og vold. Samtidig verserede ved samme byret en civil sag, hvor tiltaltes mor havde rejst et erstatningskrav på ca. 34 mio. kr. mod bl.a. byretsdommerens søster. Den civile sag var henvist til sættestemmer, netop fordi dommerkollegiet anså sig

inhabile som kollegaer til den ene parts søster – men den sagsbehandlende dommer i straffesagen kendte ikke til den parallelle civile sag.

Landsretten afviste inhabilitetsindsigelsen med den begrundelse, at forholdet faldt uden for § 60s katalog, og at dommeren ikke havde kendskab til den civile sag.

Højesteret (4-1) omgjorde landsretten. Flertallet fandt, at den nære familieforbindelse (søskende) kombineret med en stor økonomisk interessekonflikt (34 mio. kr.) mellem familiemedlemmer og parter pårørende udgjorde objektive omstændigheder, der var egnede til at vække rimelig tvivl. At dommeren ikke kendte til sagen betød intet, da habilitetsreglerne skal sikre tilliden til systemet uafhængigt af den enkelte dommers subjektive viden.

Afgørelsen er principiel, fordi den fastslår to vigtige punkter:

- **§ 61 supplerer § 60:** Selvom situationen ikke faldt inden for § 60's katalog over absolutte inhabilitetsgrunde (der kræver direkte slægtskab med *parten*), var generalklausulen i § 61 anvendelig.
- **Subjektiv viden er irrelevant:** Det afgørende er den objektive konstellation, ikke dommerens personlige bevidsthed om den.

Mindretallet (dommer Lars Apostoli) lagde vægt på dommerens manglende viden og fandt ikke, at der var objektiv grund til tvivl, men blev stemt ned. Statskassen blev pålagt sagens omkostninger for alle tre instanser.

LOV	Retsplejeloven § 60	Retsplejeloven § 61	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser		24.06.2025
	Højesteret · Højesteret Hjemviser Sag om Blufærdighedskrænkelser Grundet Dommers Inhabilitet		24.06.2025

Ansættelsesforhold og tilknytning til procespart: Retslægerådet og sagkyndige

Princippet i [retsplejelovens § 61](#) finder ikke kun anvendelse på dommere, men også på **syns- og skøns mænd** og **sagkyndige i Retslægerådet**, når rådet afgiver udtalelser til domstolene. Det blev fastslået i **UFR 2014.1094H** og bekræftet i **BS-33979/2024-HJR**.

I sidstnævnte sag (afsagt 10. januar 2025) tog Højesteret stilling til, om en professor, der deltog som sagkyndig i Retslægerådet, var inhabil, fordi han samtidig var koordinerende lægekonsulent i Ankestyrelsen – som var part i den verserende retssag om arbejdsskadeerstatning. Højesteret fastslog:

I hvert fald under disse omstændigheder tiltræder Højesteret, at han på grund af sin tilknytning til Ankestyrelsen var inhabil ved behandlingen af Retslægerådets sag, selv om han ikke havde deltaget i Ankestyrelsens forudgående behandling af arbejdsskadesagen.

Afgørelsen illustrerer flere centrale pointer:

- **Ansættelse hos modparten** er objektivt egnet til at rejse tvivl – selv om den ansatte ikke havde nogen rolle i den konkrete sagsbehandling.
- **Dobbeltrollen** som koordinerende lægekonsulent og sagkyndig i Retslægerådet skabte en strukturel interessekonflikt, der ikke blev afhjulpet af, at vurderingen skete i et kollegialt organ.
-

Forskellen mellem de to Retslægerådsudtalelser – den nye var markant mere gunstig for den skadelidte – understregede inhabilitetsreglernes praktiske relevans.

Derimod viser [BS-2617/2009-VLR](#), at en advokats **formelle tilknytning** til retten som offentlig forsvarer eller medhjælper i skifteretssager **ikke i sig selv** medfører inhabilitet for dommerne ved den pågældende ret i en erstatningssag mod advokaten, der ikke angår disse funktioner.

LOV	Forvaltningsloven § 3, stk. 1	Retsplejeloven § 61	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen		10.01.2025
	Landsretten · Landsrettens kendelse om inhabilitet ved Retten i Hjørring		01.02.2010

Forudgående udtalelser, troværdighedsvurderinger og arbejds-mæssig tilknytning

Praksis belyser også en række andre situationer, hvor inhabilitetsspørgsmålet har været rejst:

Forudgående udtalelser om sagens udfald: I [BS-1488/2008-OLR](#) fandt Østre Landsret, at en dommer, der under et forberedende retsmøde havde udtalt sig "med en sådan bestemthed om sagens sandsynlige udfald", var inhabil efter § 61. Dommeren blev pålagt at vige sit sæde.

Troværdighedsvurderinger i tidligere sager: Højesteret fastslog derimod i [Sag 31/2014](#), at det forhold, at en dommer har vurderet et vidnes forklaring som troværdig eller utroværdig i én straffesag, ikke i sig selv medfører inhabilitet i en anden straffesag, hvor vidnet skal afgive forklaring. Med henvisning til EMD-praksis (**Schwarzenberger mod Tyskland, Poppe mod Nederlandene**) udtalte Højesteret, at inhabilitet kræver, at dommeren reelt har præjudiceret den tiltaltes skyldsspørgsmål – ikke blot vurderet et vidnes generelle troværdighed.

Forurettede ansat ved dommerkontoret: I [SS-262/1996-VLR](#) delte Vestre Landsret sig 3-3 om, hvorvidt en kriminaldommer var inhabil, når den forurettede var ansat som stævningsmand ved retterne i Frederikshavn. Halvdelen fandt det afgørende, at den forurettedes arbejdsmæssige tilknytning til kontoret i sig selv var inhabilitetsgrundende, uanset at dommeren og stævningsmanden ikke havde personlig kontakt. Halvdelen mente, at de konkrete omstændigheder (ingen personlig kontakt, stævningsmanden kom sjældent i kriminalretten) betød, at inhabiliteten ikke forelå. Da stemmetallet var lige, blev sagen afgjort til tiltaltes gunst, og dommen ophævet og hjemvist.

Lægdommere i boligretssager: I [BS-24758/2018-VLR](#) fastslog Vestre Landsret, at en lægdommers formandskab for en lejerforening ikke i sig selv medførte inhabilitet. Lægdommere beskikkes netop efter forhandling med interesseorganisationer og forventes at have tilknytning til disse. Det ulønnede, frivillige engagement og fraværet af personlig involvering i den konkrete sag var afgørende for, at inhabiliteten ikke forelå.

LOV	Retsplejeloven § 61	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret nedsætter straf for omfattende amfetaminhandel og præciserer regler for inhabilitet og bevisbedømmelse	05.05.2014
	Landsretten · Prøvelse af lægdommers habilitet i boligretssag	24.10.2018
	Landsretten · Dommer inhabilitet på grund af forudgående udtalelser om sagens udfald	25.06.2008

§ 7 Indsigelsesfrist, præklusion og rettidig fremsættelse

En habilitetsindsigelse skal fremsættes **straks efter**, at parten er blevet bekendt med de relevante omstændigheder. Afventes kendelsens eller dommens udfald, fortabes retten til at påberåbe sig forholdet.

Dette princip blev markant illustreret i [BS-9404/2023-RAN](#), hvor Retten i Randers afviste en bygherre-parts forsøg på at tilsidesætte en voldgiftskendelse på grund af inhabilitet hos en fagdommer. Retten fandt:

Blue Water Properties A/S [var] allerede i forbindelse med indledningen af retsmødet den 10. maj 2022 (...) i besiddelse af sådanne oplysninger, at Blue Water Properties A/S havde anledning til at rejse tvivl om voldgiftsdommer Lars Jørgensens habilitet (...). Ved først efter, at voldgiftsretten den 8. juni 2022 afsagde kendelse (...) at rejse tvivl om (...) habilitet, har Blue Water Properties A/S fortabt retten til at gøre inhabilitetsindsigelsen gældende.

Præklusionsreglen har hjemmel i voldgiftslovens § 13, stk. 4, og tilsvarende principper gælder analogt for domstolssager – jf. [retsplejeloens § 62](#), der pålægger dommeren en pligt til selv at påse habilitetsspørgsmål, men også giver parterne adgang til at rejse dem.

I Højesterets dom **UfR 2010.802H** er det fastslået, at en part, der venter med at rejse inhabilitetsindsigelse til efter kendelsens afsigelse, er afskåret herfra, selv hvis voldgiftsdommeren faktisk var inhabil. Princippet hviler på hensynet til processens stabilitet og modpartens berettigede forventning om, at sagen er afgjort på et accepteret grundlag.

Det er dog vigtigt at bemærke, at Højesteret i 2025-dommen om familiære relationer ikke fandt, at tiltaltes sene fremsættelse af indsigelsen (først under ankebehandlingen) medførte præklusion – fordi tiltalte netop først opdagede sammenfaldet umiddelbart før domsafsigelsen i byretten, og fordi der var tale om en straffesag, hvor retssikkerhedshensynet vejer særligt tungt.

LOV

[Retsplejeloen § 62](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser

24.06.2025

Byretten · Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere

21.12.2023

§ 8 Kæremål og kravet om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet

Adgangen til at kære en byrets kendelse om dommerens habilitet er underlagt begrænsninger. Kendelser truffet under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse kan som udgangspunkt kun kæres med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. [retsplejeloens § 389 a](#).

Højesteret fastslog i **UfR 2016.545H**, at der ikke er holdepunkter for at fravige dette udgangspunkt ved kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes. Habilitetskendelser er med andre ord **ikke undtaget** fra kæreforbuddet.

Dette blev gentaget af Vestre Landsret i [BS-37079/2023-VLR](#), hvor en part kærede en konstitueret byretsdommers afgørelse om ikke at vige sit sæde. Landsretten afviste kæremålet:

Med henvisning til Højesterets kendelse af 29. oktober 2015 (UfR 2016.545 H) fastslog landsretten, at der ikke er holdepunkter for at fravige kæreforbuddet i retsplejelovens § 389 a ved kendelser, hvorved indsigelser mod en dommers habilitet forkastes.

Konsekvensen er, at en part, der får afvist sin habilitetsindsigelse i byretten under sagsforberedelsen, skal søge tilladelse fra Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen, jf. § 389 a, stk. 2. Ansøgningen skal godtgøre, at spørgsmålet er af "væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten."

I praksis kan denne regel betyde, at habilitetsspørgsmålet først bliver endeligt afgjort, når sagen er afsluttet i byretten og eventuelt ankes – hvor inhabiliteten da kan påberåbes som ankegrund (som det skete i 2025-sagen om familiære relationer).

LOV

[Retsplejeloven § 389a](#)

PRAKSIS

Landsretten · Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet grundet manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet

15.09.2023

§ 9 Voldgift og habilitetsindsigelse uden for domstolssystemet

Inhabilitetsspørgsmål opstår også i **voldgiftssager**, men adgangen til domstolsprøvelse er begrænset. I [BS-47173/2020-HJR](#) afviste Højesteret, at en habilitetsindsigelse mod en landsdommer, der var udpeget til at afgøre en skønsmandsindsigelse under syn og skøn ved Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed, kunne indbringes for domstolene efter [voldgiftslovens § 13, stk. 3](#).

Højesteret fastslog, at syn og skøn uden anlagt voldgiftssag ikke udgør "voldgift" i lovens forstand – afgørelsen har ikke bindende virkning for den materielle tvist:

Syn og skøn indebærer således ikke en afgørelse af en materiel tvist og er derfor ikke omfattet af voldgiftsloven, jf. voldgiftslovens § 1, stk. 1.

Landsdommeren havde alene truffet procesledende afgørelser – ikke fungeret som dommer i en voldgiftsret – og domstolene havde derfor ikke kompetence til at behandle indsigelsen.

I den allerede omtalte byretsdom [BS-9404/2023-RAN](#) om en egentlig voldgiftskendelse henviste retten til Højesterets præmis i **UfR 2016.149H** om § 61's dobbelte formål, men afviste kravet på grund af præklusion – parten havde modtaget relevante oplysninger under hovedforhandlingen, men ventede med at rejse indsigelsen til efter kendelsens afsigelse.

LOV

[Voldgiftsloven § 1, stk. 1](#)[Voldgiftsloven § 13, stk. 3](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets afvisning af prøvelse af habilitetsindsigelse mod en landsdommer under syn og skøn ved Voldgiftsnævnet

01.10.2021

Byretten · Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere

21.12.2023

§ 10 Sammenfatning: Praksis og vejledning

Den nyere praksis om dommerinhabilitet tegner et klart billede:

- **Generalklausulen i § 61 er en dynamisk bestemmelse**, der fortolkes i lyset af EMRK artikel 6, stk. 1, og som udvikles i takt med nye sagskonstellationer. Den dækker bredt alle omstændigheder, der ikke falder under § 60's katalog.
- **Den objektive målestok** er nu fast forankret: det er irrelevant, om dommeren subjektivt er bekendt med de inhabilitetsgrundende omstændigheder. Retssikkerhedsgarantien beskyttes objektivt.
- **Tidligere deltagelse i varetægtsfængsling** medfører kun inhabilitet, når der er en direkte indholdsmæssig forbindelse til den efterfølgende sags tvistepunkt – ikke automatisk.
- **Familiære relationer** kan begrunde inhabilitet, selv når de ikke falder inden for § 60's udtrykkelige katalog, og selv om dommeren ikke kender til dem.
- **Ansættelsesforhold** hos en procespart gør sagkyndige inhabile, selv uden direkte deltagelse i sagsbehandlingen hos parten.
- **Parters rettidighedspligt** er afgørende: en habilitetsindsigelse, der ikke fremsættes straks, kan gå tabt.
- **Kæreadgang** til landsretten kræver som hovedregel Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. § 389 a.

For en nærmere gennemgang af [kæreadgang](#) generelt, [varetægtsfængsling](#) som materiel betingelse og [EMRK artikel 6 – retfærdig rettergang](#) i bredere forstand henvises til de respektive praksisoversigter.

Der er ingen ventende lovændringer til § 61 – bestemmelsen er konsolideret pr. 15. november 2025.

LOV

[Retsplejeloven § 60](#)

[Retsplejeloven § 61](#)

[Retsplejeloven § 389a](#)

REFERENCE Lovgrundlag

5 paragraffer

[Den Europæiske Menneskerettighedskonvention § 6](#)

stk. 1

[Retsplejeloven § 60](#)

[Retsplejeloven § 61](#)

[Retsplejeloven § 62](#)

[Retsplejeloven § 389a](#)

MATERIALE Citerede afgørelser

15 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

7

24.06.2025	Højesteret Hjemviser Sag om Blufærdighedskrænkelser Grundet Dommers Inhabilitet	9814-11473
24.06.2025	Højesteret: Byretsdommers inhabilitet fører til hjemvisning af straffesag om vold og blufærdighedskrænkelser	AM2025.06.24H
10.01.2025	Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen	7031-8449
04.06.2024	Dommerinhabilitet i erstatningssag efter varetægtsfængsling i skyderisag	AM2024.06.04H

04.06.2024	Dommer inhabilitet ved behandling af erstatningskrav efter tidligere deltagelse i varetægtsfængsling	5542-6636
01.10.2021	Højesterets afvisning af prøvelse af habilitetsindsigelse mod en landsdommer under syn og skøn ved Voldgiftsnævnet	bs-47173-2020-hjr
05.05.2014	Højesteret nedsætter straf for omfattende amfetaminhandel og præciserer regler for inhabilitet og bevisbedømmelse	Sag 31/2014
LANDSRET TEN · ANKEINSTANS		6
19.09.2023	Dom ophævet og hjemvist grundet tvivl om dommers upartiskhed i erstatningssag efter varetægtsfængsling	4856-5858
15.09.2023	Afvisning af kæremål om dommerinhabilitet grundet manglende tilladelse fra Procesbevillingsnævnet	5530-6619
24.10.2018	Prøvelse af lægdommers habilitet i boligretssag	368-416
01.02.2010	Landsrettens kendelse om inhabilitet ved Retten i Hjørring	4551-5459
25.06.2008	Dommer inhabilitet på grund af forudgående udtalelser om sagens udfald	7111-8545
16.10.1996	Dom om hjemvisning grundet tvivl om dommers habilitet	5494-6581
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		1
21.12.2023	Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere	10280-12077
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
08.05.2025	Ugyldig kontrolafgift grundet tvist om aflæsning af elektronisk p-skive og betydningen af blitz-genskær	park-8449

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Betænkning nr. 1407/2001 om inkorporering af menneskerettighedskonventioner i dansk ret
nr. 1407 · 2001 · Justitsministeriet